

nagy káromkodás,
 Fúrjuk a sarat előre-hátra
 s kenyérgőztől tátva a szánk,
 Erő kellene a karba
 nyögés nélkül nincs
 egy errébb-mozzanat,
 De nem ad semmi hőt a hagyma
 s leroskadunk a sáros lapátra.
 Várunk nyögve, hogy belénkcöppenjen
 a pihenés ereje,
 ami úgy hat, mint a kocsinak
 öfödik kereke.
 De mégis gyűrjük, mert biztat a szombat,
 a meglóbázott bankó a mérnök kezében.
 Kérges nyakunk beakasztjuk a »gyerünk!«-be
 s húzzuk a gödörben tovább a jármunk.
 (1944)

Csépe Imre máliigyosi béres, kubikos, napszámos — és költő. Képei tiszták, élesek, szinte vele csúszunk az agyagos fenéken és vele várjuk nyögve, hogy »belénkcöppenjen a pihenés ereje«. Ezeket a verseket a fasiszta megszállás alatt írta a magyar napszámos: Csépe Imre. Tiszta, egyszerű eszközökkel így még kevesen éreztették a magyar »felszabadulás« munkáviszonyait, a verítéket, az éhes nappalokat és »savanyú éjszakákat».

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

A REAKCIÓ JÓ TANÁCSAI

Írta: Steinfeld Sándor

A munkaverseny mellett a földosztás a második legidősebb kérdés. A Vajdaságban úton-útfélen szinte másról sem hallunk. De sok tekintetben még aktivistáink sincsenek teljesen tisztában a földosztás jelentőségével és annak nagy horderejével. Különösképen három kérdést szeretnék megvilágítani. Kettő közülük a legtöbbet hangoztatott ellenvetésekre vonatkozik, a harmadik egy a törvény szellemének meg nem értéséből fakadó és helyenkint túlhajtásokhoz vezetett fölfogás.

Az első ellenvetés így hangzik: »Ahhoz szó sem férhet, hogy a földosztást meg kell csinálni. De a földosztás irama olyan gyors, hogy annak eredménye azáltal, hogy a gazdaságilag eredményesebb nagybirtokokat apró birtokokra osztják szét — a megfelelő alapos előkészületek nélkül — okvetlenül káros hatással lesz a termelés hozamára, éppen most, amikor minden falat kenyérré óriási szükség van».

A második ellenvetés: »Minden tekintetben csak üdvözlőni lehet a földosztást, bár annak nem lesz az az eredménye, amit a kormány ígér, hogy minden földnélküli földhöz jut — különösen nem jutnak földhöz a telepések miatt a mi földnélkülieink — mert ha tekintetbe vesszük, hogy a Vajdaságban kb. háromszázezer család volt föld nélküli, vagy törpebirtokos és tudjuk azt, hogy az egy és egynegyed millió hektár földterületen, ha csak a mi földnélkülieinket juttatnánk földhöz, alig jutna családonként több, mint négy hektár. Mi lesz akkor az eredmény, ha a telepések kapiák a föld orozlán részét? Nyomor és munkanélküliség, mert földmunkások a kis birtokon munkát nem kaphatnak. Jobb lenne meghagyni a nagybirtokokat és azokat valahogy szociálisabbá tenni.

Nézzük csak meg kinek az érdekeit védik ezek az ellenvetések és a »jó tanácsok« megoldása hova vezetne? Az első gazdasági nyomorral fenyeget, mert a nincstelenek túl gyorsan veszik el »kenyéradóiktól«, a nagybirtokosoktól és zsíros parasztoktól a földet. A tanács: »lassabban kellene csinálni és megfelelő előkészületekkel.« Ennek a »jóakarátú« tanácsnak szülőanyja, a régi Jugoszlávia »földosztását« visszavágyó nagybirtokos álma. Tudva levőleg a földosztást 1921-ben kezdték és még 1941-ben sem fejezték be. Hát ennek a lassú földosztásnak meg is volt az eredménye. A nagybirtokok megmaradtak és velük együtt a nyomor is. Megmaradt a régi Jugoszlávia korrupciójának és zsüllőtségének egyik fő erőforrása, a mindenható birtokosok és zsíros parasztok politikai uralma.

Világos, hogy ez a tanács egyenesen rosszakarátú és a jó barát álruhájába bújva kívánja megakadályozni a népi Jugoszlávia egyik művének végrehajtását. De, ha nem is tudja megakadályozni, mindenesetre sikerül neki — és részére már ez is eredmény — hogy zavart keltsen. A gazdasági leromlás emlegetésénél pedig, amit, mint kikerülhetetlen eredményét a földosztásnak helyezi kilátásba, nem veszi tekintetbe azt, hogy a mai Jugoszlávia nem az 1921-es, hogy azóta itt olyan mélyreható változások történtek, melyek képesek lesznek áthidalni ezt az u. n. »visszaesést«, hogy azután a megmunkálójának birtokába adva a földet, a termelést eddig soha nem látott és itt még nem tapasztalt magasságokba lendítsék.

A második számú »jóakaró«, mint a földnélküliek ügyvédje lép föl, bizonyítva azt, amit mindannyian tudunk, hogy a földalap nem elegendő ahhoz, hogy mindenkit kielégítsünk, és olyan szavakat ad kormánynunk szájaiba, melyeket az soha sem mondott. Teszi ezt azzal a céllal, hogy azután annál diadalmasabban bizonyítsa be, hogy lám: ez a kormány népellenes, mert ime nem akar adni földet és az egész földosztás csak humbug, amellét a biztos nyomor és nélkülözés szomorú képét festi dolgozóink elé.

Ha megismerjük, hogy egy érvelés végső fokon kinek az érdekeit szolgálja, akkor teljesen tisztán látjuk annak rugóit és összefüggéseit is. Mind a két tanács végeredményben népellenes és oda lukad ki, hogy a földosztás hibás politika s a földesúrj nagybirtokok és zsíros parasztok a nép jólétének egyedüli forrásai.

Hogy a földosztás akármennyire gazdasági intézkedés, végeredményben mindig és mindenütt elsőrangú politikai érdeket szolgált, azt nem kell különösképen bizonyítanunk. 1939-ben két cikkben foglalkoztunk a HÍD hasábjain ezzel a kérdéssel.* Akkori tételeink annyiban ma is érvényesek, hogy míg akkor főképp a Vajdasággal foglalkoztunk, ma szemléletünket egész Jugoszláviára ki kell terjesztenünk. Akkor rámutattunk arra, hogy az 1921-es földosztás épen azért, mert a reakciót szolgált, mert politikai célja a sovinizmus szítása volt, nem hozhatott jó eredményeket. Ezenkívül, mert mint egy kizárólagos intézkedés ment végbe és nem vetett számot sem az érdekeltek kívánságaival, sem pedig párhuzamosan nem fejlesztették az ipart, a közlekedést és nem fejlesztették magát a földművelést sem, okvetlenül káros kihatással kellett, hogy legyen népünk életére. Másrészt rámutattunk arra, hogy a földosztásban részesül

»százezer család 387 ezer holdat kapott. Ezekből a számokból kitűnik, hogy egyrészt a földosztás alá eső földterület 41%-a a nagybirtokosok kezén maradt, másrészt, hogy a földnélküliek kétharmadának tovább is a régi

* Mezőgazdaságunk nehézségei, Malusev Cvetko és Dr. Steinfeld Sándor HÍD 1939. (7. és 74. oldalán).

sors jutott osztályrészül. Ez a két tény társadalmi szempontból hatalmas tehertételt képez és a súlyosabb rész nem a földnélküliek, hanem a hűbérrendszerből ittmaradt, ma már tőkés alapon működő nagybirtokok jelentéik, mert azok azáltal, hogy megmaradásukat csakis reakciós kormányzat biztosíthatja, mindenfajta népeellenes irányzatnak bőkezű támogatói. Ezért politikailag minden fejlődés ellenségei, gazdaságilag pedig akadályozzák a falu népének boldogulását.**

Vagyis rámutatunk arra, hogy a földosztásnak, ha a nép érdekeit szolgálja, gyökeresnek kell lennie, mert az elsősorban politikai fegyver és minden olyan mozgalom, mely a haladást szolgálja

»csak akkor számíthat sikerre, ha következetesen harcol a földkérdés megoldásáért, amelynek tengelyében a fejlődést gátoló nagybirtok teljes megszüntetése áll.«**

Az akkor kifejtett nézetek végrehajtására ma, hat év múltán sor kerülhetett. Sor kerülhetett azért, mert közben a hat év alatt Jugoszlávia népe fegyverrel a kezében lerázta magáról a mindenfajta reakció jármát és elindulhatott azon az úton, amelyen haladva kitűzött céljait el is érheti. És mi sem természetesebb, minthogy mindenek előtt egyszer és mindenkorra meg akar szabadulni azoktól, kik ennek a boldogulásnak útját állhatják, a reakciót szívvel és lélekkel, tüzzel és vassal szolgáló nagybirtokosoktól, zsíros parasztoktól és nagytőkésektől.

Abból a tényből pedig, hogy a földosztást nekünk nem csupán vajdasági érdek szempontjából kell nézünk — hisz mi nem vagyunk külön világ, hanem a szabad Jugoszláviának egy része — az következik, hogy örömmel kell fogadnunk, hogy hazánk olyan fiai jönnek közénk, akik a legnagyobb inség és nyomor idején nem bújtak el a veszedelmek elől, hanem bátran vívták meg harcukat. És ennek a harcnak köszönhetjük mi is ma és itt, hogy szabadok vagyunk. Hogy szabadok vagyunk minden elnyomatástól és minden erőnket a gazdasági újjáépítés szolgálatába állíthatjuk.

Különösen nagy fontosságot kell tulajdonítanunk annak a ténynek, hogy a földosztás és a vele kapcsolatos műveletek csak egy részei annak az egész országot átfogó gazdasági tervnek, melynek segítségével hazánk újjáépítése és erősödése a lehető leggyorsabb iramban megy végbe. Elsősorban gyár- és iparunk labra állítására, közlekedésünk megindítására kell gondolnunk, másodsorban azokra az intézkedésekre, melyek segítségével nemcsak, hogy a legközelebbi időn belül túlszárnyaljuk a háború előtti színvonalat, hanem földművelő országok sorába lépünk. És itt van az az emelőrúd, amely az immár a földműveléstől végérvényesen felszabadított dolgozókat nem készletre kivándorlásra, hanem azoknak helyet ad, kenyert és megélhetést a gyár- és iparban. Másrészt, mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a kisbirtok nemcsak, hogy nem versenyképes, de termelése sem lehet olyan mértékű, amilyenre szükségünk lehetne. Ezt a hiányt hidalják át egyrészt traktor-állomásaink, másrészt a földszövetkezeti megművelésének előmozdítása.

A szövetkezeti földművelés egyrészt megtartja a kisbirtok belterjes munkáját, mert a föld egyéni tulajdon marad és ez társadalmi fejlődésünk mai fokán fontos és kikérülhetetlen, másrészt a termelőeszközök közös felhasználása lehetővé teszi a munkamegosztással járó összes előnyök kiaknázását. És ezért nem félünk sem a reakciósook által bejósolt »kikerülhetetlen éhínségtől«, mert lesz munkás kéz, és nem félünk attól sem, hogy a földosztás következtében a földnélküli maradványok nyomorba jutnak. A földosztástól csak a reakció

** Id. cikk HÍD 1939. 75. old.

retteg, mert elvesztve gazdasági alapjait és ezzel politikai befolyását megteszi az első lépést azon az úton, amely őt a történelem lomtárába viszi.

A népfelszabadító harc kirobbanásának pillanatától kezdve két síkon folyt: a külföldi betolakodók és azok alázas beföldi szolgálói, a minden árnyalatú csatlósok ellen. Éppen ezért, ez a harc, melynek tengelye a város és falu dolgozóinak szövetsége volt nem is fejeződhetett be a külföldi ellenség veresége után. A háborút — a ferradalmat — mi tovább folytatjuk és ez a folyamat, hogy a föld azok kezébe jut, akik azt megművelik, csak egyik mozzanata emek a küzdelemnek és beváltása a nincstelen parasztság régi óhajának és ugyanakkor a munkások és parasztok szövetségének még erősebb megpecsételése.

Még egy dologra kell kitérnünk és ez, hogy sokan a földosztást úgy értelmezték és ez különösen az első tárgyaláson nyilatkozott meg, hogy a földet mindenkitől el kell venni, tehát a középbirtokostól, aki maga műveli meg ugyan a földet, de maga mellett időről-időre másokat is tart, ugyanúgy, mint a zsíros parasztól vagy nagybirtokostól. Ez, eltekintve attól, hogy a törvény szemlének félremagyarázása és igazságtalanság, egy nagy politikai hiba is.

Amint mondtuk a földosztás politikai fontossága abban áll, hogy a reakció szítói és zászlóvivői alól kihúzzuk a talajt és megöszsük őket gazdasági alapjuktól és egyúttal politikai befolyásuktól is. A középbirtokosok ugyan úgy, mint a kisparosok a városban, nem ellenségei az új Jugoszláviának. Nem is lehetnek azok, mert ők is felszabadulnak a nagybirtok, a bankok, a nagytőke járma alól. És minden lehetőségünk megvan arra, hogy munkájukat rendszeresen kapcsoljuk be hazánk újjáépítésébe. Ha tőlük is elvonnánk a földet, ezzel egyrészt gazdaságilag okoznánk nehézségeket, másrészt fölöslegesen ellenségekké nevelnénk ott és azokból, akik barátaink, vagy ha ma még tévelygések miatt nem azok, azokká kell válniuk. És azokká is válnak, ha mi velük szemben helyes módszereket alkalmazunk. Vagyis a mezőgazdasági újjáépítést a középbirtokosokkal karöltve kell végrehajtanunk és nem ellenük.

Láthatjuk, hogy ez az u. n. túlságosan radikális értelmezése és végrehajtása a földosztásnak ugyanolyan hiba, mint amilyen hiba lenne az emített két ellenvetés meghallgatása, elfogadása és véghezvitele. Egy helyről fúj a szél, ha ellentétes irányból jövőnek érezzük is, mert az egyik ugyanúgy, mint a másik eredményeiben a reakciót szolgálja. Ezért egyik ellen ugyanúgy, mint a másik ellen védekeznünk és harcolnunk kell.

A földosztást nem tekinthetjük elszigetelten a többi eseményektől: az újjáépítéstől, az iparosítástól, másrészt a politikai harctól és a politikai harc céljainak megvalósításától. És nem tekinthetjük úgy, mint egy különleges vajdasági eseményt. Hanem mint egy minden ízében mozgásban és változásban levő szerves egésznek, — az új Jugoszláviának — egy részét. És ez a részt csakis az egészszel való viszonyában és vonatkozásaiban foghatjuk föl, érthetjük és magyarázhatjuk meg. Ezért nem vihetnek minket tévútra semmiféle ellenvetések, csejvetések, akadékoskodások, »jóbarátok és jótanácsok«.

»Életük társadalmi termelésében az emberek bizonyos meghatározott, szükségszerű, saját akarattuktól független termelési viszonyokra lépnek egymással, amely viszonyok megfelelnek anyagi termelő erők bizonyos meghatározott fejlődési fokának.« (Marksz)